

מערך שיעור

פרטים כלליים על מערך השיעור

תחום דעת: גאוגרפיה אדם וסביבה (על יסודי)

נושא:

החקלאות בישובי הנגב המערבי - בין חקלאות לתקומה
אבני הדרך: הקשר לארץ ולמדינה

שלב גילאי שמתאים לשיעור: חט"ב/חט"ע

שפה: עברית

לאילו קטגוריות מתאימה הפרקטיקה (סמנו): הבניית ידע/חינוך לערכים/מיומנות בין אישית

הפרקטיקה תורמת למיומנות: חשיבה יצירתית/אוריינות מידע/מודעות חברתית/התנהלות חברתית/

הפרקטיקה מקדמת ערכים: מחויבות לערכים יהודיים ודמוקרטיים ברוח מגילת העצמאות/ מחויבות
לערכי המורשת והזהות התרבותית של התלמיד

מתודה: ניתוח תוכן חזותי/ ניסוח פרומפט/חיבור לאקטואליה/ הבנת תהליכים

מערך השיעור

במערך שיעור זה מוטמעת פרקטיקה משולבת בינה מלאכותית

להעמקה בפרקטיקה מצורף **קישור**

הכנה לקראת השיעור

ריכוז החומרים כהכנה לשיעור :

[אבידע חוזר הביתה: החקלאי מבארי שאיבד בן, אישה ורגל זורע מחדש](#)

[החיטה צומחת שוב, להקת הגבעטרון למען תושבי העוטף](#)

[מילות השיר של דורית צמרת, חברת בית השיטה, והסיפור על 11 הנופלים במלחמת יום הכיפורים](#)

[תמונות שדה תפוחי אדמה בקיבוץ ניר עוז. אפשרות לניתוח תמונה בעזרת AI](#)

[כתבה על הזריעה בבארי](#)

[כתבה על גדי מוזס ששב הביתה מהשבי](#)

[מפת הלמ"ס, גידולים חקלאיים בישראל](#) - אפשרות לניתוח נתוני המפה בעזרת AI

הקדמה

השיעור יציג את הנושא חקלאות בנגב המערבי, בדגש על גידולי שדה בישראל, אזורים גאוגרפיים בולטים, הרכב הגידולים ותנאי הגידול הנדרשים, ביטחון תזונתי של החקלאות ומשקלה בכלכלה. אך הרבה מעבר לניתוח הגאוגרפי, השיעור עוסק בחוסנה של החברה הישראלית, בגבורה של אנשי האדמה בקיבוצים ובמושבים, שחזרו לזרוע את השדות של הנגב המערבי תוך כדי מלחמת חרבות ברזל. השיעור מספר את הסיפור של "החיטה שצומחת שוב".

מטרות

1. מטרה 1 - התלמיד יכיר את חשיבות החקלאות למדינת ישראל ביישובי הנגב המערבי.
2. מטרה 2 - התלמיד יבין את הקשר בין חשיבות החקלאות לתקומה.
3. מטרה 3 - התלמיד יבין את חשיבות החקלאות בנגב המערבי תוך כדי הכרת סיפורים אישיים.
4. מטרה 4 - התלמיד יתנסה בניתוח תמונה באמצעות שימוש בכלי אחד של בינה מלאכותית, השייך למודלי תמונה המוטמעים במודלי שפה.

פתיח

בשיעור נלמד על התפרוסת הגאוגרפית של הגידולים החקלאיים בישראל, תנאי הגידול, אזורי הגידול המרכזיים והתרומה של ענף החקלאות. הלימוד שלנו היום הוא שונה. נכיר את גידולי השדה דרך הסיפור האישי של שני גיבורים בעל כורחם – חבר קיבוץ מבארי וחבר קיבוץ מניר עוז. נתחיל בסיפורו של אבידע בכר, החקלאי מבארי שאיבד בן, אישה ורגל, וזורע מחדש את החיטה (הקרנת הסרטון 55 שניות ראשונות. ואז שוב מדקה 7:00 ועד הסוף). נמשיך בסיפור המופלא של גדי מוזס, החטוף בן ה-80 מקיבוץ ניר עוז, ששב הביתה לשקם את הקיבוץ ולזרוע שוב. הוא הבטיח לשוביו בעזה שכאשר יהיה שלום הוא יחזור וילמד אותם חקלאות.

גוף השיעור

בואו נכיר את הענפים החקלאיים של מדינת ישראל, ננתח את המפה ואת התפרוסת הגאוגרפית, שטחי הגידול, נזהה את האזורים הבולטים בארץ בגידולי שדה, נזהה את הרכב הגידולים בכל אזור ואת תנאי הגידול הנדרשים לגידולי שדה. נעמיק בניתוח הנגב המערבי ונכיר את היתרונות היחסיים של האזור ואת תנאי הגידול הנדרשים לחיטה ולתפוחי אדמה. נראה תמונות שצולמו על ידי חקלאים באזור. נבחן את המרחב על פי המפה של שטח גידולי שדה, מטעים ופרי הדר (מפת הלמ"ס), ונראה כי **שטח גידולים באזור הטבעי מתוך סך שטח הגידולים בארץ ביישובי הנגב המערבי**, הוא הגבוה ביותר. ניתן להעזר במחולל AI על מנת לבחון ולנתח את הנתונים מהמפה, והתמונה. מושגים ללמידה – אקלים צחיח למחצה, קרקע לס, חקלאות בעל, השקיה ממוחשבת, חקלאות בת קיימא, ביטחון תזונתי.

סיכום וסיום

לסיכום השיעור נתחבר לשיר: "החיטה צומחת שוב". החיטה היא גידול שדה בישראל, אחד משבעת המינים שבהם התברכה ארץ ישראל. היא צומחת כמו החקלאים השורשיים שמגדלים אותה. עמק חרוד, כפי שראינו במפה, הוא אזור גידול חשוב של חיטה. קיבוץ בית השיטה איבד במלחמת יום הכיפורים 11 מבניו. את סיפורם ואת סיפור החיטה של העמק כתבה בת הקיבוץ, דורית צמרת, והלחין חיים ברקני, חבר קיבוץ שער הגולן. לאחר 50 שנה, באוקטובר 2023, הם החליפו את מילות הבית האחרון: "זה לא אותו הנגב ולא אותו הבית, אתם אינכם וחייבים לשוב". נקרא ונשמע את מילות השיר המקורי.

סרטונים

[נראה יחד את השיר בשיתוף תלמידי ביה"ס יפעת בעמק יזרעאל. החיטה צומחת שוב, להקת הגבעטרון למען תושבי העוטף](#)

קישורים נוספים

[מפת הלמ"ס. גידולים חקלאיים בישראל](#)
[משרד החקלאות – סקירה גידולי שדה](#)
[דוגמה לתוצאות הפרקטיקה של מדרש תמונות ומפה שהתקבל מהפרומפטים בעבודה עם Gemini](#)